

Ondertitelen

Het 'ondertitelen' van sociale situaties is voor veel cliënten met agressieproblemen nodig. Vooral omdat zij hun gedrag en emoties zelf niet goed kunnen reguleren. In deze werkvorm ga je aan de slag met ondertitelen.

Werkvorm
voor behandelteams in de GGZ

Praktisch

- Elke stap duurt 10-15 minuten.
- Neem flappen papier, stiften en post-its in twee kleuren mee.

1 Agressie in beeld

Kies met elkaar een concrete situatie waarin er agressie ontstond bij de cliënt. Dit vertaal je met elkaar naar een eenvoudig stripverhaal, waarbij een iemand tekent.

- Verbeeld de situatie in twee (of meer) striptekeningen op de flap. Neem de ruimte, zodat je er nog dingen bij kunt tekenen en er straks post-its bij kunt plakken. Het hoeft niet goed getekend te zijn, het gaat erom dat iedereen het kan herkennen.
- Teken in het eerste plaatje de situatie waarin alles nog rustig is. En in het tweede plaatje de geëscaleerde situatie.
- Teken er eventueel extra plaatjes tussen. Bijvoorbeeld als het gaat om een serie van gebeurtenissen, of als de locatie verandert.

Voorbeeldstrip:

Eerste plaatje:

Clarence en Barry zitten in de woonkamer op de bank heftig te praten. De tv staat aan. De begeleider komt met Appie binnen.

Tweede plaatje:

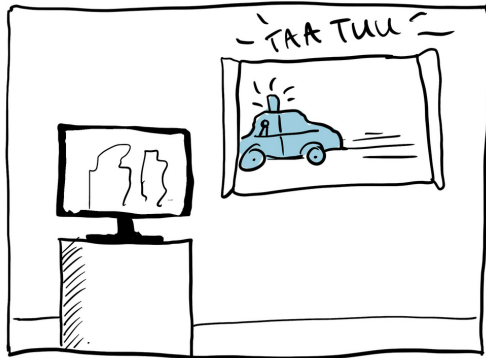
De tv is omver getrokken. De ruit is kapot. Appie beukt in op Clarence en Barry.

2 Alarmbellen

- Bedenk welke gebeurtenissen mogelijk hebben geleid tot de agressie. Dit zijn de alarmbellen. Ga alle mogelijke alarmbellen na, ook die er eerder waren. Blijkt dat je er nog wat bij moet tekenen? Dan kan dat.
- Zet elke alarmbel op een post-it en plak 'm op het stripverhaal.

In de voorbeeldstrip zijn de mogelijk alarmbellen:

- Appie is geprikkeld
- Geweld op de televisie
- Begeleider is weg
- Auto met sirene
- Woordenwisseling tussen Barry en Clarence

Extra plaatje tussengevoegd:

De begeleider is weg uit de kamer. Een politieauto met sirene rijdt langs.

Extra plaatje ervoor gezet:

Appie wil niet opstaan, de begeleider wekt hem voor de derde keer.

3 Ondertitelen

Je gaat op zoek naar aanknopingspunten om het anders te doen. Wat had je kunnen doen om het meer voorspelbaar te maken voor de cliënt? Waar had je kunnen 'ondertitelen'?

- Probeer bij elke alarmbel een 'ondertiteling' te bedenken. Bevraag iedereen op de suggesties voor ondertiteling: waarom denk je dat juist dit zou kunnen helpen?
- Gebruik een andere kleur post-its en zet elk idee op een post-it. Plak ze in het stripverhaal.

Bijvoorbeeld in de voorbeeldstrip:

- Appie is geprikkeld > Met meer geduld of op andere manier wekken.
- Geweld op de tv > tv uit als niemand kijkt of samen kijken en helpen het verhaal te begrijpen.
- Begeleider is weg > Langer bij Appie blijven als hij terugkomt in de groep, helpen te settelen.
- Auto met sirene > Uitleggen: 'die komt niet voor ons, gaat ergens anders heen.'
- Woordenwisseling tussen Barry en Clarence > Uitleggen: 'dit heeft niets met jou te maken.'

4 Afspraken maken

Bekijk met elkaar het stripverhaal met alle post-its. Probeer conclusies te formuleren. Wat is nodig voor de cliënt? Wat gaan we voortaan anders doen? Maak concrete afspraken, spreek af wanneer en hoe je op de afspraken terug komt.